

Sygn. akt III CSK 105/07

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 9 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Hubert Wrzeszcz

SSA Michał Kłós (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa R. GmbH z/s w .S
przeciwko F. sp. z o.o. w M.
o stwierdzenie nieważności uchwał,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 listopada 2007 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 28 czerwca 2006 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację
pозwanej oraz orzekającej o kosztach postępowania
apelacyjnego i w tej części przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu
sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Strona powodowa domagała się stwierdzenia nieważności następujących trzech uchwał podjętych, na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników pozwanej spółki, odbytym w dniu 27 czerwca 2005 r.: nr 1/2005 o powołaniu zarządu spółki; nr 2/2005 o zawieszeniu działalności gospodarczej spółki i nr 3/2005 o ustanowieniu pełnomocnika spółki w procesach sądowych. Jako żądanie ewentualne strona powodowa wносиła o uchylenie powyższych uchwał.

Strona pozwana wносиła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 21 października 2005 r. Sąd Okręgowy w K. stwierdził nieważność uchwały nr 2/2005 i oddalił powództwo w pozostałej części.

Apelację od powyższego wyroku złożyły obie strony. Strona powodowa zaskarżyła wyrok w części oddalającej powództwo o stwierdzenie uchwały nr 1/2005. Strona pozwana zaskarżyła wyrok w części uwzględniającej powództwo.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 czerwca 2006 r., Sąd Apelacyjny oddalił obie apelacje i zniósł wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Sąd ten - w zakresie istotnym dla rozpoznania zarzutów sformułowanych w skardze kasacyjnej - podzielił następujące ustalenia faktyczne, poczynione przez Sąd pierwszej instancji.

Powodowa spółka jest wspólnikiem spółki pozwanej i posiada w niej 48% udziałów. W dniu 27 czerwca 2005 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników. Na tym zgromadzeniu, podjęto m. in. uchwałę nr 2/2005, mocą której zawieszono prowadzenie przez spółkę działalności gospodarczej z dniem 30 września 2005 r. W głosowaniu tajnym za powyższą uchwałą, podobnie jak za innymi, podjętymi w tym dniu uchwałami, których ważność nie jest przedmiotem niniejszego postępowania kasacyjnego, oddano 200 głosów, w tym za uchwałą były oddane 104 głosy, przeciwko niej 94 głosy. Pełnomocnik powoda zgłosił sprzeciw wobec każdej uchwały, który został zaprotokołowany. W zgromadzeniu tym wzięli udział wszyscy wspólnicy, którzy reprezentowali sobą cały kapitał zakładowy i nikt

z obecnych nie wniósł sprzeciwu dotyczącego odbycia zgromadzenia lub wniesienia poszczególnych spraw do porządku obrad.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne, Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu pierwszej instancji, że zaskarżona uchwała zapadła z naruszeniem przepisu art. 151 § 1 k.s.h. W ocenie tego Sądu, z przepisu tego wynika, że spółka może funkcjonować na rynku tylko poprzez realizację określonego celu, niekoniecznie gospodarczego. Zawieszenie działalności spółki nie służy realizacji tego celu, lecz go unicestwia, tym samym narusza przepis art. 151 § 1 k.s.h. Zawieszenie działalności nie jest również instytucją znaną Kodeksowi spółek handlowych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zaskarżona uchwała narusza również przepis art. 246 § 1 k.s.h. Zawieszenie działalności spółki, oznaczające unicestwienie jakiegokolwiek przedmiotu jej działalności, stanowi tak istotną zmianę, że można ją wręcz traktować jako co najmniej zmianę umowy, a co najmniej istotną zmianę przedmiotu jej działalności. Uchwała tej treści wymagałaby większości trzech czwartych głosów, podczas gdy zaskarżona uchwała zapadła zwykłą większością głosów.

Powyższy wyrok zaskarżyła skargą kasacyjną strona pozwana w części obejmującej oddalenie apelacji pozwanej oraz orzekającej o kosztach procesu za drugą instancję.

Skarga kasacyjna oparta została na pierwszej podstawie kasacyjnej objętej art. 398³ § 1 k.p.c. W ramach powyższej podstawy pozwana zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów art. 252 § 1, 151 § 1 i 246 § 1 zdanie drugie k.s.h. przez niewłaściwe zastosowanie. W oparciu o powyższe podstawy kasacyjne pozwana wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części oddalającej apelację pozwanej oraz przekazanie sprawy w tej części Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu sądowi orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona powodowa wносиła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skardze kasacyjnej nie sposób odmówić zasadności.

Jak stanowi przepis art. 252 § 1 k.s.h., osobom, lub organom spółki wymienionym w art. 250, w tym m.in. wspólnikowi, który głosował przeciwko uchwale a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu, przysługuje prawo do wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały sprzecznej z ustawą. Jak przyjmuje się powszechnie w piśmiennictwie, uchwała sprzeczna z ustawą jest dotknięta sankcją nieważności bezwzględnej, wyrok zaś zapadły w sprawie z powództwa o stwierdzenie nieważności ma charakter deklaratoryjny i działa *ex tunc*. Dla powstania skutku w postaci nieważności bezwzględnej, konieczne jest, aby dana uchwała była sprzeczna z przepisem ustawy, przede wszystkim kodeksu spółek handlowych, o charakterze imperatywnym, bądź semiimperatywnym, w sytuacji w której statut spółki nie zawiera odmiennych niż ustawa postanowień.

Powstaje zatem zagadnienie, czy zaskarżona uchwała jest sprzeczna z ustawą. Z uwagi na przyjętą przez Sąd Apelacyjny podstawę rozstrzygnięcia i treść zarzutów kasacyjnych, przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu może być objęta jedynie kwestia zgodności tej uchwały z art. 151 § 1 i 246 § 1 k.s.h.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, przedmiotowa uchwała godzi w art. 151 § 1 k.s.h., ponieważ unicestwia faktycznie cel, dla którego spółka powstała. Zgodnie z wyżej przytoczonym przepisem, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością może być utworzona w każdym celu prawnie dopuszczalnym, chyba że ustawa stanowi inaczej. Na gruncie powyższego przepisu przyjmuje się powszechnie w piśmiennictwie, że poszerzył on katalog celów, do których może zmierzać spółka, w stosunku do stanu prawnego obowiązującego pod rządem art. 158 § 1 k.h. Przepis ten umożliwiał zawiązanie spółki jedynie w celach gospodarczych. Obecnie spółka może powstać w celach zarobkowych, w celach gospodarczych niemających charakteru zarobkowego, ale również w celu niegospodarczym. Bez wątplenia jednak musi to być cel zgodny z prawem. Przepis ten przyznaje zatem wspólnikom kompetencję do zakreślenia celów zakładanej bądź

prowadzonej spółki i to kompetencję - jak podkreślono wyżej - szerszą niż dotychczasowa, zawierając jedynie wskazane wyżej ograniczenie. Powyższy charakter i treść przepisu rodzi dwie podstawowe konsekwencje.

Po pierwsze, może on zostać naruszony w sytuacji, w której doszłoby – w drodze zaskarżonej uchwały - do zmiany umowy spółki poprzez wskazanie celu, który, odwołując się do sformułowania ustawodawcy, nie byłby prawnie dopuszczalnym. Oceniając zatem ważność zaskarżonej uchwały z punktu widzenia treści art. 151 § 1 k.s.h. nie sposób dopatrzeć się w niej sprzeczności z tym przepisem. Rozumowanie wywodzące z treści art. 151 k.s.h. nakaz prowadzenia działalności gospodarczej nie znajduje zatem dostatecznego oparcia w brzmieniu tego przepisu.

Po drugie, zawieszenie działalności gospodarczej oznacza czasowe zaprzestanie podejmowania przedsięwzięć gospodarczych. Jako takie stanowi niewątpliwie istotną zmianę, lecz tylko w bieżącym funkcjonowaniu spółki. Nie ingeruje natomiast w żadnym razie w cele spółki, które pozostają nie zmienione.

Podążając za tokiem rozumowania Sądu Apelacyjnego i uznając nawet, że istotą zaskarżonej uchwały jest zniweczenie celu, dla którego powołana spółka powstała, należy przypomnieć, że mocą tej uchwały wspólnicy zawiesili działalność spółki jedynie w jednym segmencie, a mianowicie w zakresie działalności gospodarczej. Można wprawdzie założyć, że jest to jedyny przedmiot działalności spółki, nie mniej jednak strona powodowa nie powoływała się na postanowienia statutu z których wynika, że tak właśnie jest. Czynienie ustaleń w tym zakresie pozostaje zaś poza kognicją Sądu Najwyższego.

Nie można również wywieść sprzeczności spornej uchwały z art. 151 § 1 k.s.h. z faktu, że instytucja zawieszenia działalności gospodarczej Kodeksowi spółek handlowych nie jest znana. Jak to wynika z wyżej zamieszczonych rozważań, nieważność bezwzględna uchwały organu spółki musi być konsekwencją sprzeczności tej uchwały z prawem. Sąd Apelacyjny nie wskazał zaś żadnego przepisu Kodeksu spółek handlowych, wyjąwszy powołany wyżej art. 151, który zostałby naruszony. W ślad za argumentacją przedstawioną w skardze należy

stwierdzić, że - o ile ustawa zastrzega dla prowadzenia, jak również zakończenia prowadzenia działalności określone ramy prawne - o tyle z art. 151 § 1 k.s.h. nie sposób wywieść zakazu czasowego zawieszenia tejże działalności. Trafnie wywodzi skarżący, że taka interpretacja powyższego przepisu naruszałaby konstytucyjną zasadę wolności gospodarczej.

Nie jest również uprawniona argumentacja zmierzająca do wykazania sprzeczności zaskarżonej uchwały z treścią przepisu art. 246 § 1 zdanie drugie k.s.h. Przepis ten byłby naruszony, gdyby - mocą powyższej uchwały, dokonano - jak chce tego Sąd Apelacyjny - istotnej zmiany przedmiotu działalności spółki. Przez istotną zmianę przedmiotu działalności należy przy tym rozumieć taką zmianę, która jest poważnym rozszerzeniem lub zawężeniem, co może prowadzić do wniosku, że jest to praktycznie nowy zakres działania. Jako przykład wskazuje się w piśmiennictwie zmianę celu ukierunkowanego pierwotnie na zysk, na cel charytatywny. Bezspornie zaskarżona uchwała takiego charakteru nie ma, gdyż - jak była o tym wyżej mowa - odnosi skutek jedynie w sferze bieżącej działalności spółki. Nie jest natomiast tym samym, co zmiana przedmiotu działalności.

Z powyższych względów należało zgodzić się z pozwanym, że zaskarżony wyrok zapadł z naruszeniem, będącym wynikiem błędnego zastosowania, przepisów art. 252 § 1, 151 § 1 i 246 § 1 zdanie drugie k.s.h. Mając powyższe przesłanki na uwadze, jak również treść przepisu art. 398¹⁵ oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., należało orzec jak w sentencji.